

Forholdene vare ved Forhandlingen om Jærnbanen, var det hensigtsmæssigste at gaa denne Vej. Jeg maa stadig tillade mig at benægte, at det var hensigtsmæssigt. Jeg tror ikke, det ærede Medlem har set, at det Fogedforbud, der blev nedlagt af en Autoritet — Begravelsesvæsenet er jo en Slags kommunal kirkelig Autoritet — maatte ramme Ministeren haardt, og jeg tror ogsaa, det ærede Medlem maa erkende, at Kjøbenhavns Magistrat sikkert ikke vilde have søgt at nedlægge Forbudet mod Ministeren, i alt Fald ikke uden at man i Forvejen havde søgt en Forhandling, der kunde afværge det. Jeg maa derfor stadig paastaa, at det kunde være afværget paa et langt tidligere Stadium, saaledes at Forliget var kommet i Stand tidligere, og Forbudet undgaaet. Hvis man havde henvendt sig direkte til Ministeren i Maj, som man gjorde i September, saa kunde det være undgaaet. Det er min personlige Mening, og ingen kan vel bedre end jeg have en personlig Mening derom.

Det ærede Medlem nævnte det Tilfælde, at visse Genstande i en Lov vare undtagne fra Ekspropriation, og spurgte, om man saa alligevel kunde tage saadanne Genstande. Selvfølgelig kan man ikke det; er der Genstande, der ere undtagne fra Ekspropriation, vil man aldrig tænke paa at tage dem. Det kan overmaade let tænkes, at der gives Love, som undtage visse Ting fra Ekspropriation. Men ved Jærnbanerne kende vi intet til disse Tilfælde. Naar de ærede Medlemmer nævne Forordningen af 4de Juni 1845 og den deri indeholdte Undtagelse for Haver og Vhstfoves Vedkommende, saa skal jeg gentage, hvad jeg i øvrigt tror en æret Taler har gjort opmærksom paa, at det er med Hensyn til Vedligeholdelsen, men ikke med Hensyn til ny Anlæg, at Undtagelsen gælder saavel for Jærnbaner som for Veje. Sige overfor Anlægget af Jærnbaner, tror jeg ikke, man skal kunne paavise nogen Undtagelse for Ekspropriationsretten.

Forespørgeren (Oct. Hansen): Den højtærede Trafikminister, som nu satte sig, skal jeg gøre opmærksom paa, at Forordningen af 5te Marts 1845 § 8, siger, at vedkommende, der forestaar Jærnbanehbygningen, har at henvende sig til Kommissarius om Ekspropriation, men ved private Baner er det dog virkelig ikke den højtærede Trafikminister, der forestaar Banebygningen. Hvis den højtærede Minister handler anderledes, end der staar i § 8, saa handler han ikke overensstemmende med Loven. Det var navnlig nogle Bemærkninger af det ærede 3dje

kongevalgte Medlem (Boos), der foranledigede mig til at begære Ordet for en kort Bemærkning. At Processkommissionen i sin Tid har givet sin Regel paa den Maade, som det ærede Medlem oplæste, forstaar jeg meget godt, og det var mig heller ikke ubekendt. Det er Professor Mellemann, der har skrevet det Udfast, og det viser blot, at den højtærede Justitsminister har samme Opfattelse nu som i 1875. Det kan imidlertid ikke være det afgørende. Naar denne Sag en Gang kommer for — den har, mig bekendt, ikke været for i Processkommissionen og foreligger ikke her i Dag — saa kan jo det ærede Medlem og jeg undersøge, om vi kunde finde en Maade, som paa een Gang beskytter Administrationens Frihed og tillige afgiver den fornødne Garanti for de borgerlige Retigheder, men saaledes paa Forhaand at vise hen til noget, der er vedtaget af en Processkommission for 20 Aar siden, er ikke noget Argument. Det, jeg gerne vilde have hørt af det ærede Medlem, var dog ikke saa meget det Punkt. Nej, det var et andet Punkt, vi skulle have noget at vide om, nemlig det, at naar der nu foreligger et judicielt Dekret, kan saa Administrationen gaa hen og erklære det for en Nullitet og sige: Det bryde vi os ikke det mindste om? Det havde været interessant at høre det ærede Medlems Udtalelser derom. Det fik vi nu ikke at høre; i Stedet for fik vi nogle Betragtninger om, at visse Jurister, dem, der vare Fogder, havde en vis Tilbøjelighed til at støtte Domstolene, og det lod til, at det ærede Medlem lige saa vel som den højtærede Justitsminister, der aldrig have været Dommere, mente, at der var Fare for, at Domstolene vilde gribe om sig, og at Højesteret skulde være den øverste administrative Autoritet. Jeg forstaar det nu ikke ganske. Hvis Højesteret havde stadfæstet dette Fogedforbud, saa kunde den højtærede Trafikminister dog vel ikke trodse en Højesteretsdom. Naar Højesteret har sagt, at der er handlet uden for Øvrighedsmyndighedens Grænser og derfor stadfæster Forbudet som lovlig gjort og forfulgt, bliver dog sikkert Ministrene og enhver anden nødt til at bøje sig for Højesteretsdommen, men at det skulde være det samme, som at Højesteret er gjort til den øverste Administration, kan ingen paastaa. Det er en ligefrem Følge af Grundlovens § 72, at Domstolene kunne paatende Øvrighedsmyndighedens Grænser. For mit Vedkommende vil jeg sige, at jeg finder større Garanti deri, at det er Domstolene, der have denne Myndighed, og det har Grundloven ogsaa fundet. Vi have ikke Tillid til, at Administrationen ikke kan løbe vild og gøre Uret, hvorimod Domstolene